

Januari 2013

Welkom!

*Dit keer is het echt waar: 2013 is het laatste AMICE-jaar en het wordt behoorlijk spannend ook! Voor we kunnen beginnen aan de eindsprint, organiseren we natuurlijk onze fantastische, unieke **AMICE Finale!** We willen u hierbij van harte uitnodigen voor dit grootse gebeuren. Het heeft plaats in Sedan, in Frankrijk (ligt niet zover van Bouillon, B) van 13 tot 15 maart 2013. **Bruggen slaan!** is het centrale thema; u zult er op een heleboel verschillende manieren mee kennismaken. Dus, als het nog niet gebeurd is, twijfel niet en schrijf u nu in! Op pagina van deze nieuwsbrief vindt u het volledige programma. We kijken er echt naar uit om u allemaal te ontmoeten in Sedan!*

Aan het woord: de nv De Scheepvaart, partner in AMICE

Wat doet de NV De Scheepvaart?

nv De Scheepvaart is de Vlaamse waterwegbeheerder van het Albertkanaal en de kanalen in de provincies Antwerpen en Limburg, de Schelde-Rijnverbinding en het Vlaamse deel van de Gemeenschappelijke Maas. We zorgen dat scheepvaart op deze kanalen mogelijk is door een goed onderhoud en de bediening van de sluisen en bruggen. We voeren investeringen uit om het Albertkanaal nog meer geschikt te maken voor de binnenvaart en bijgevolg bij te dragen tot het verminderen van het aantal vrachtwagens op het wegennet. Bovendien voeren we een actief grondbeleid, waarbij we percelen langs de waterwegen maximaal willen inzetten voor watergebonden activiteiten.

Waarom is De Scheepvaart partner in AMICE?

De rivier Maas is een cruciale schakel in het waterbeheer van het waterwegennet van nv De Scheepvaart. Al onze waterwegen worden immers gevoed met Maaswater. Een duurzaam waterbeheer van onze waterwegen vereist dan ook dat het Maassysteem zelf op orde is. Met de klimaatverandering komen er nieuwe uitdagingen op ons af. We zijn er echter overtuigd dat we deze met collega-waterbeheerders in de andere landen en gewesten van het Maasstroomgebied aankunnen. Het project AMICE is een belangrijke schakel in deze samenwerking.

Waarom is internationale samenwerking langs de Maas belangrijk?

Multifunctionaliteit is een "duur" woord, maar is wel van toepassing op de Maas. Het water wordt immers voor heel wat toepassingen in verschillende landen en gewesten gebruikt. Het bindt ons aan elkaar. Om deze multifunctionaliteit verder te ontwikkelen wachten er ons heel wat uitdagingen, niet in het minst de impact van de klimaatverandering. Niemand kan dit alleen oplossen, maar samen kunnen we heel ver geraken!

Heeft u persoonlijk een band met de Maas?

Koen Maeghe: ik ben afgestudeerd in 1995, een jaar met belangrijke overstromingen. We hebben toen ook enkele waterbeheersingswerken in binnen- en buitenland bezocht. Door de overstromingen was het belang van deze werken zeer duidelijk. De beelden van toen blijven op mijn netvlies gegrift. Ze tonen de kracht van de rivier en zijn wispelturig karakter. Het is fascinerend te zien dat dezelfde stroom in de zomer kan veranderen in een weliswaar rustige waterloop, maar met andere uitdagingen. Het is uitermate boeiend om hieraan te kunnen meewerken.

Heeft u een boodschap voor de AMICE-partners?

De Nederlandse cabaretier Frans Vermeulen heeft een mooi lied geschreven, met als eerste zin "ik heb een steen verlegd in een rivier". Samen verleggen we met AMICE ook een steen in een rivier. Met AMICE zetten we een nieuwe stap naar een duurzaam waterbeheer voor onze Maas. Laat ons trots zijn op de bereikte resultaten en deze als een startpunt zien voor verdere samenwerking.

De heer K. Maeghe, afdelingshoofd en mevr. K. Moesse, projectingenieur bij de NV De Scheepvaart

In this issue:

Aan het woord: K. Maeghe en K. Moesse	1	Impact van hoog- en laagwater en droogte	5
Terreinbezoek HOWABO en KRW symposium	2 - 3	De AMICE hoogwateroefening in Nederland	5
Terreinbezoek Sluis van Ham	3 - 4	Bezoek van de Mekong delegatie	5
Bat and Breakfast !	4	SIC Adapt! Clusternieuws	6
Laagwater statistieken in Wallonia	4	AMICE finale: BRUGGEN SLAAN!	6

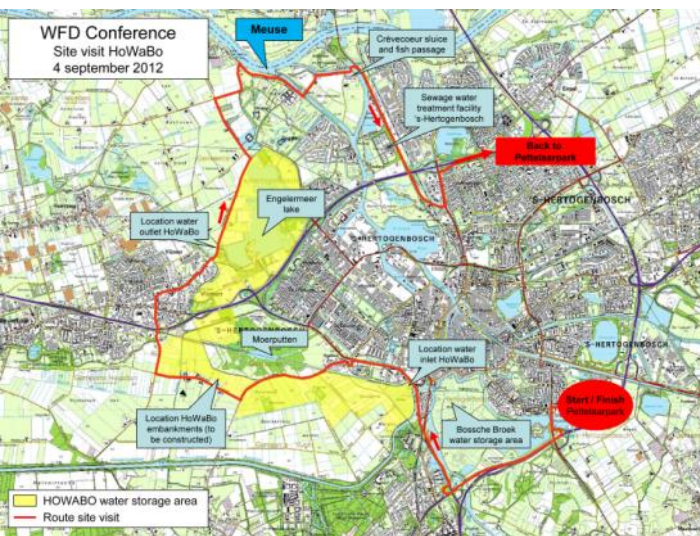
Terreinbezoek HOWABO en KRW symposium op 3 en 4 september in 's-Hertogenbosch (NL)

'River of Dreams' was de aantrekkelijke title van dit tweedaagse gebeuren dat een terreinbezoek aan HOWABO's inlaatconstructie koppelde aan een symposium over de Kaderrichtlijn Water (KRW)

Het was goed om weer in 's-Hertogenbosch te zijn en om te zien wat er veranderd was sinds ons laatste bezoek in maart 2010!

We werden verwelkomd in het Provinciehuis van Noord-Brabant in 's Hertogenbosch door de heer L. Verheijen, Dijkgraaf van het Waterschap Aa en Maas (zie ook Maas en Klimaat nr. 2). Vervolgens gebuilde Maïté Fournier (EPAMA) onze film (www.amice-film.eu) om AMICE voor te stellen en gaf Joop de Bijl, van het Waterschap Aa en Maas een toelichting bij het veldbezoek.

Het Drongelens kanaal speelt een belangrijke rol bij de bescherming van de binnenstad van 's Hertogenbosch. Als het waterpeil in het kanaal te hoog is, wordt de nieuwe inlaat geopend en doet het achterland dienst als tijdelijke waterberging.

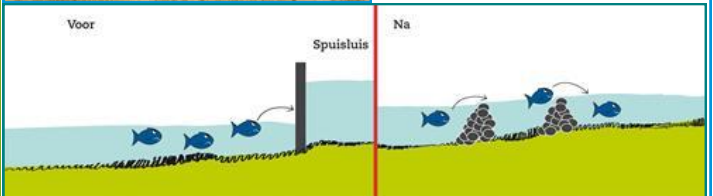

Dit is wat we zagen aan het Drongelens kanaal.

Aan de sluis Crèvecoeur verlieten we even de bus om van het mooie weer te genieten om om de vistrap te bekijken. Vissen kunnen nu zonder hindernissen vanuit de Maas het bekken van de Aa en Dommel binnenzwemmen.

Het gebruik van de vispassage zal worden gemonitord, zodat het Waterschap Aa en Maas een beeld krijgt van de vispopulaties.

Terug in het Provinciehuis moesten we natuurlijk van de gelegenheid gebruikmaken om het publiek de verrassen met ons AMICE-lied! *De tekst vindt u [hier](#) en u kunt ons ook nog horen tijdens de AMICE finale!*

's Avonds maakten we een zeer bijzondere boottocht, recht tot in de 'ingewanden' van de oude stad. Via de vele kanaaltjes kwam Oud 's Hertogenbosch tot leven!

Met dank aan de organisatoren die dit terreinbezoek mogelijk maakten. [Hier](#) vindt u meer informatie.

De boodschap van Den Bosch

De tweede dag was gewijd aan de Kaderrichtlijn Water met het idee om een 'Droomrivier' te creëren. Als opwarmertje was er een plenair debat over goede voorbeelden van grensoverschrijdend werk. Daarna volgden er twee parallelle sessies over verschillende aspecten van integraal bekkenbeheer, telkens met presentaties en reacties van een panel. Het uiteindelijke doel van de dag was het voorstellen van de zogenaamde Boodschap van Den Bosch over de Kaderrichtlijn Water.

Gedurende het hele symposium had een kunstenaar treffende cartoons getekend; de mooiste werden uiteindelijk aan het publiek getoond..

Dit leidde bovendien tot de publicatie van de meest opvallende stellingen van het symposium. Bekijk ze op de [conference website](#) onder 'Ten statements' en geniet van deze zeer leuke manier van rapporteren!

Hier zien we een deel van sluis, de controletoeren en het gebouw waar al twee pompen geplaatst zijn.

Op de boot van de nv De Scheepvaart werd uitleg gegeven over de organisatie, het project in Ham en Amice; Tussendoor waren er heel wat netwerk mogelijkheden.

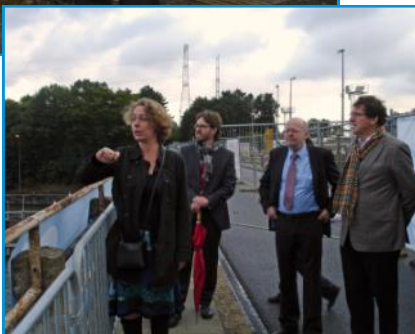

Terreinbezoek sluis van Ham op 27 september

Lang verwacht, maar eindelijk kwam het er toch van: het bezoek aan de sluis van Ham, op het Albertkanaal in Vlaanderen. Hier zagen we hoe een van de enorme Archimedes-schroeven geleverd en geplaatst werd. Ze dienen om water te besparen en om groene stroom te leveren.

De deelnemers werden op de sluis van Ham verwelkomd door Kathleen Moesse, Paula Palman en Koen Maeghe, de gastheren van de nv De Scheepvaart.

Na de lunch was het tijd om te zien hoe de derde pomp geplaatst werd!

Met dank aan de nv De Scheepvaart om dit bezoek te organiseren. We willen allemaal terugkomen om de pompen aan het werk te zien!

De pompen op het Albertkanaal

De werken aan de pompen en de waterkrachtcentrale aan het sluiscomplex in Ham waren al een tijdje bezig en op 27 september werden de Archimedes-schroeven geleverd. Het is de eerste keer dat dergelijke enorme schroeven gebruikt worden, dus dit was een unieke gelegenheid om ze van dichtbij te zien.

Met een diameter van 4.30 m en een lengte van 22 m zijn ze vermoedelijk de grootste schroeven ter wereld die voor een dergelijk doel gebruikt worden. Ze worden geplaatst in een pompinstallatie en waterkrachtcentrale in het sluiscomplex van Ham.

De schroeven zijn zo groot dat transport over de weg problematisch zou geweest zijn. De combinatie schroef + vrachtwagen weegt zo'n 120 ton.

Als het ook maar enigszins mogelijk is maakt de nv De Scheepvaart gebruik van het waterwegennet om een milieuvriendelijk transport te verzekeren. Daarom werden de schroeven in Roeselare op een boot geladen en over water naar Ham gebracht.

Met de nieuwe installatie in Ham slaan we twee vliegen in een klap. Enerzijds zorgen de pompen ervoor dat in tijden van droogte het water in het kanaal blijft en dat andere gebruikers minder

snel moet besparen op watergebruik. Anderzijds maakt de centrale hernieuwbare energie als er voldoende water aanwezig is. Voor de constructie van deze installatie ontving de nv De Scheepvaart financiële ondersteuning van het Europese AMICE project, dat over aanpassing aan klimaatverandering gaat/. Eind 2012 was de centrale in Ham klaar voor gebruik. In maart 2012 startten de werken aan een analoog project op het sluiscomplex van Olen. In een later stadium zullen ook de sluiscomplexen van Genk, Diepenbeek, Hasselt en Wijnegem met een dergelijke installatie uitgerust worden.

Om haar dank te betuigen, nodigde de nv De Scheepvaart het Amice-partnerschap uit om het leveren van de schroeven in Ham mee te maken.

Steenbergse Vliet: Vleermuizenhotel!

In Steenbergse Vliet is het vleermuizenhotel klaar en de 'Bat and Breakfast' is geopend! Omdat de werken nu afgerond zijn, kan het gebied heel wat libellen en andere insecten herbergen, die als voedsel dienen voor de vleermuizen. Een lokale natuurvereniging zal nagaan of de vleermuizen ook in het hotel overwinteren. Je kunt het zien van op het fietspad en meer informatie verkrijgen via je smartphone.

Onderzoek: laagwaterstatistieken in Wallonië

Laagwater en droogtes worden steeds vaker erkend als risicosituaties, omdat watertekorten ernstige gevolgen kunnen hebben. Bovendien vormt klimaatverandering een extra bedreiging, ook al is er veel onzekerheid over het toekomstige optreden van laagwater.

In Wallonië waren laagwaters nooit in detail bestudeerd en er bestond ook geen methode om ze in te schatten. Gemboux Agro-Bio Tech (Universiteit Luik) heeft nu deze leemte proberen opgevuld.

Het is nu mogelijk om laagwaters in alle ongemeten watersystemen in Wallonië in te schatten en om zelfs hun optreden te berekenen voor eender welke terugkeerperiode.

Kennis van de aard en de frequentie van dergelijke extreme situaties zal de Waalse beheerders helpen bij een beter beheer van laagwaters en droogte.

Het monitoringsnetwerk voor rivierafvoeren in Wallonië is vrij jong. Het huidige rapport toont aan dat slechts 59% van de 244 stations voldoende robuust waren om goede gegevens te leveren voor dergelijke analyses. In de loop van de komende jaren wordt hierin verbetering verwacht.

Er werd een regio-analyse uitgevoerd waarbij 4 homogene gebieden geïdentificeerd werden. Rekening houdend met de bestaande datareeks werd een enkele regressie-analyse uitgevoerd voor heel Wallonië.

Het model kan MAM7 voorspellen uitgaande van gebiedseigen percolatie- en recessie-coëfficiënten die op hun beurt samenhangen met de doorlaatbaarheid van het substraat. Geologie speelt hier dus een belangrijke rol.

Het model geeft goede voorspellingen, maar kan verbeterd worden door het opnieuw te calibreren met meer gegevens, vooral voor wat de onder- en bovengrenzen betreft. Dit wordt over 10 jaar mogelijk, als er meer stations zijn met een 20-jarige datareeks.

Dit zal ook een nieuwe classificering mogelijk maken en het ontwikkelen van een model per homogeen gebied, waardoor de voorspellingen preciezer zullen worden.

Het volledige rapport kan [hier](#) gedownload worden.

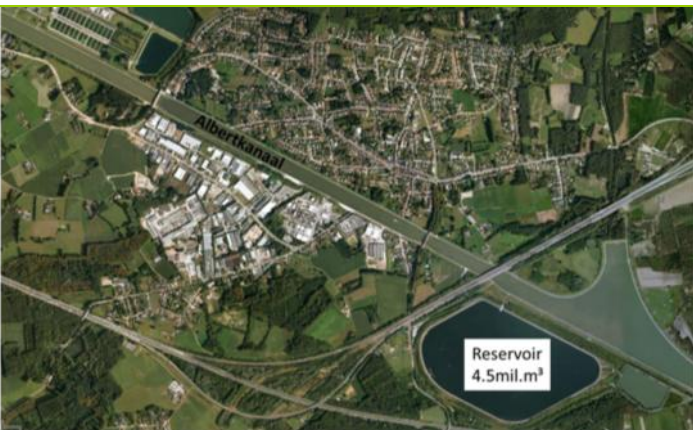
AMICE resultaten: berekening van de impact van hoog- en laagwaters en droogtes

Kwantificeren van de schade door overstromingen

Er werd een gemeenschappelijke methode voor het hele internationale Maasbekken ontworpen om de economische schade te berekenen en om de toekomstige situaties (2050 en 2100) te vergelijken met de huidige. Er zijn grote verschillen tussen verschillende delen van de Maas en de Roer. Die kunnen verklaard worden door verschillen in landgebruik en beschermingsniveau's. Er zijn resultaten beschikbaar voor elke sectie en er zijn kaarten van de kwetsbare gebieden. De partners vergeleken ook de transnationale methodologie met hun eigen regionale rekenmethodes om onzekerheid in te schatten.

Schade door droogte en laagwater.

Zowel kern- als waterkrachtcentrales zouden in de toekomst ernstig te lijden hebben door droogte als AMICE's extreem droge scenario werkelijkheid zou worden. Situaties van laagwater hebben al economisch verlies veroorzaakt voor de scheepvaart, maar daar zijn al aanpassingen doorgevoerd. Gevolgen voor de drinkwater productie zijn moeilijk in te schatten, omdat daar andere factoren zoals watertemperatuur of kwaliteit meer beperkend zouden kunnen zijn. Het werd nochtans duidelijk dat de voorraden onvoldoende zouden zijn bij een echt extreme situatie. Tenslotte zouden de graangewassen, behalve maïs, profiteren van een verhoging van temperatuur en CO₂; anderzijds kunnen meer schommelingen in opbrengst en calamiteiten verwacht worden.

Drinkwaterwinning in Broechem (Vlaanderen)

De AMICE hoogwateroefening in Nederland

Maastricht, provincie Limburg, 25-26 oktober

De deelnemers uit Frankrijk, Wallonië en Vlaanderen werden verwelkomd door Rijkswaterstaat en de crisisbeheerders van de veiligheidsregio Zuid-Limburg. In de omgeving van Maastricht vormen overstromingen een van de belangrijkste risico's.

Crisisbeheer op zijn Nederlands verloopt gedetailleerd, met een organisatie in 5 niveau's van het alert systeem, dat GRIPs genoemd wordt. De beslissings-ondersteunende toepassing (LCMS) in het crisiscentrum werd voorgesteld. Hij geeft de mogelijkheid om een overzicht te krijgen van de situatie via een kaart interface en om informatie te posten die alle diensten kunnen lezen.

De hoogwateroefening (afvoer voorspellen en overstromingskaarten) was een paar dagen eerder gehouden zonder waarnemers van buiten. De resultaten waren te zien op de LCMS website.

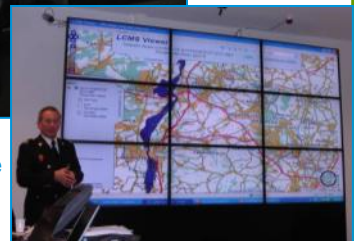
De afvoerpiek verplaatst zich erg snel in dit gebied: Luik is slechts 30 km ver, zodat er maar 6 uur tijd is om te reageren als er ginds een piek gemeten wordt. Tussen de Franse grens en Maastricht bedraagt de voortplantingstijd ongeveer 16 uur.

Dankzij een goede verstandhouding tussen de waterbeheerders, konden de werken aan de Maas in Vlaanderen mee opgenomen worden in het voorspellingsmodel.

Op **26 oktober** kregen we twee verschillende dingen te zien:

- de activiteiten van de operationele cel (met de verschillende nooddiensten) die de situatie analyseert en aanbevelingen formuleert voor actie;
- de activiteiten van de beslissingscel (met de burgemeesters van de veiligheidsregio Zuid-Limburg)

De waarnemers discussieerden over de aard en en frequentie van de gegevens die nu al gedeeld worden tussen de verschillende landen en over de manier waarop dit kan verbeterd worden.

Bezoek van ver weg: de Mekong delegatie

Roer & Amblève, 4 en 5 december

Het 'Climate Change and Adaptation Initiative' (CCAI) is een samenwerkingsverband tussen de landen van de Mekong Commissie om adaptatie aan de nieuwe uitdagingen onder invloed van klimaatverandering te ondersteunen in het de Beneden Mekong Bekken. In het kader van dit initiatief bezocht een delegatie van de Mekong commissie een aantal projecten in Duitsland, Nederland en België, waaronder de AMICE investeringen in het Roerbekken (WVER) en het project langs de Amblève (Riou).

Hier ziet u de delegatie in het BNVS-gebouw bij Amel. Buiten ziet u de vallei van de Emmels onder een dikke laag sneeuw. Voor de meeste deelnemers was het de eerste keer dat ze sneeuw zagen!

Meer over dit bezoek is te vinden op de [UNECE website](#).

Clusternieuws:

Eindsymposium: 28-29 januari 2013, Rijsel, Frankrijk

Dit jaar wordt ook het einde van de SIC Adapt! Cluster-activiteiten gevierd met een eindsymposium

Een van de belangrijkste gasten wordt ongetwijfeld EU Commissaris Conny Hedegaard, DG Klimaatactie. Commissaris Johannes Hahn, DG voor Regionaal en stedelijk beleid zal de deelnemers toespreken met een video-boodschap.

De acht Cluster projecten en hun 100 project partners zullen er zijn om hun resultaten en succesverhalen met u te delen tijdens vier interactieve workshops.

De Aanbevelingen voor Beleid die uitgewerkt werden door het Cluster partnerschap zullen officieel overhandigd worden aan Europese en nationale vertegenwoordigers. De bedoeling is natuurlijk dat klimaatadaptatie hoog op de politieke agenda komt te staan.

Tijdens het diner worden we toegesproken door iemand van de verzekeringssector en er gebeurt nog veel meer ...

Klik [hier](#) voor meer informatie

AMICE FINALE

Bruggen Slaan !

13-15 maart 2013 - Sedan, FRANKRIJK

Mevrouw, Mijnheer,

Na 5 jaar van vruchtbare en gevarieerde activiteiten in en om het stroomgebied van de Maas, loopt het Project AMICE op zijn eind. Als verantwoordelijke wens ik u bij deze uit te nodigen voor onze slotconferentie, die de perfecte gelegenheid zal vormen om het succes van onze internationale samenwerking te vieren.

Natuurlijk worden de AMICE resultaten voorgesteld, maar daarnaast hebben we deskundigen uitgenodigd die ons zullen laten kennismaken met andere vernieuwende benaderingen voor waterbeheer en aanpassing aan klimaatverandering.

Tot slot zullen het animatieprogramma en de workshops ons de kans geven onze samenwerking verder te zetten en de toekomst tegemoet te treden. De Maas is een grensoverschrijdende verbindingsas. Zodoende biedt ze ook ontwikkelingskansen om alle betrokken plaatselijke, regionale en internationale partijen samen te brengen.

Wij hopen van harte u te mogen verwelkomen op dit evenement.

Met de meeste hoogachting,

De voorzitter van de EPAMA,

Jean-Paul BACHY

Kom samen met ons en met de AMICE-band het success v an AMICE vieren!

Contacten en credits:

AMICE Lead Partner - Coordinator : Maïté Fournier (EPAMA)

AMICE Communication Officer : Martine Lejeune (RIOU)

AMICE logo conception : Olivier Drogue

Het PROGRAMMA

WOENSDAG 13 MAART 2013

18u45 : WELKOMSTWOORD

19u30 : ICE-BREAKING PARTY

DONDERDAG, 14 MAART 2013

9u—17u : PLENAIRE SESSIES

Thema 1 : VERANDERT DE MAAS?

Thema 2 : TE VEEL OF TE WEING WATER?

Thema 3 : WAT KUNNEN WIJ DOEN?

Thema 4 : LEVEN MET KLIMAATVERANDERING

18u30 : RONDLEIDINGEN

19u30 : GALADINER EN ANIMATIE

VRIJDAG 15 MARCH 2013

9u30 : PLENAIRE SESSIES

GRENSOVERSCHRIJDEND WATERBEHEER WORDT WERKELIJKHEID

11u00 : WORKSHOPS

Workshop 1 : DE MAAS HEEFT VEEL GEZICHTEN

Workshop 2 : DE WISPELTURIGE MAAS

Workshop 3 : DE MAAS IN TOOM HOUDEN?

Workshop 4 : DE MAAS EN WIJ

Workshop 5 : EEN TOEKOMSTVISIE VOOR HET STROOMGEBIED VAN DE MAAS

14u : CONCLUSIES VAN DE WORKSHOPS

14u45 : DI SCUSSIE TUSSEN DE MAASLANDEN

16u : EINDE

MAAR OOK: POSTER WEDSTRIJD, VIRTUELE TERREINBEZOEKEN, DEMONSTRATIES, STANDS, ...

De AMICE finale, maaltijden inbegrepen, is gratis.

De plenaire sessies worden simultaan vertaald in de Maas-talen en het Engels

Logies

Boek uw hotelkamer uitsluitend via de toeristische dienst van Sedan: <http://www.tourisme-sedan.fr/amice>

Contact en inschrijving

EPAMA : 26 avenue Jean Jaurès—08000 Charleville-Mézières

Climate Changing ? Meuse Adapting !